

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber pandectarum medicinae

Matthaeus <Silvaticus>

[Venedig], 10. Okt. 1480

Sequitur de X

[urn:nbn:de:bsz:31-316129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316129)

oibnonota quā greci strigum sine vna lupinam
vocat. nascitur i bo. tis vires refrigerantes et cō
stringentes hñs.

Uulnera pascencia .i. pustula.
Uulnera sordida idem qd supra.
Ulcus sordidum idē qd supra.
Una quid est. l. l. barim.
Uulnerū almotan .i. detegentium.
Uulpis quid est. l. l. baleb.
Uulpis alabamam qd ē. l. l. kankuber.
Uulina herba ē circa fontes et stagnū nascitur: ex
qua vulna. i. algamollis est: et ipsa vī vulna.
Una vulpis. i. strigum vel solatrum.
Una neca. i. rubea. Unaton. i. capara.
Una passina montana. i. stasilagria.
Uuliga. i. baccara vel asara baccara.
Uulgago. i. asara baccara vt supra.
Una canina. i. strigum vel solatrum.
Una demonis quid est. l. l. distataris.
Urach .i. sulach.
Urbuen planta ē que iter nos non reperitur.

Urbundidi. i. lignū aloes. Cap. 702.

Ulmus lat. arab. arnabū: gre.
petela vel prolee sine
pte Gal. viij. simp. pbar. capi. pro
loc. lee fm translationē gre

cam. Prolee. i. ulmus: folijs cōsolidamus quōq; re
cens vlnus contusi: q; stiptica simul et absterfina
virtus cōseruatur in eis. cortex vero ei⁹ adhuc ma
gis ē subamarus et stipticus: vnde et lepram sanat
cum aceto. et dū viridis existit et recens si superli
gata et solvatur vlcibus: cōsolidare ea potest. et ra
dices etiā eiusdē virtutis sūt: et cū eius decoctione
fomētant oēs fracturas porositatiōe egētes. Pan
lus cap. de vlnio. est arbor oibns nota: cuius folia
stiptica sunt: que bulita i aqua curāt excoziationes
capitis: si inde lanetur. radix eius ē stiptica conglu
tinatua et consolidatua nimis.

Uular. i. baccē lauri. Uular. i. laurus.
Ulua .i. alga maris.
Ungula caballina quid est. l. l. nenufar.
Unguela idē qd supra.
Ungula caprarū et asini quid est. l. l. basir.
Ungula aromatica. i. blaccebifantia.
Unguentū alben. i. oleū d ben. Ungula. i. scamonea
Uppopa qd ē. l. l. banabroch.
Urusiaram. i. risu. Cap. 703.

Uruen arab. lat. stercus passerū
vel baron: gre. antifilos.
Uruic li. scdo cap. Stercus passe
rū. Sterc⁹ passerū vel vsu

en est plurimum spērū. subtilior earū ē alba: sed viri
dis ex eis ē calidior: et ē absterfina mundificatua
aperiua. pōdus. 3. i. 5. et soluit difficultatē vine. et
pōdus. 3. v. obijcit partū vini et mortuū. et a. 3. 5. vsq;
ad. 3. prouocat menstrua. et. 3. iij. soluendo educunt
aquisitatem bydropicoz. et. 3. sunt venenūz mori
ferū. et ex eius suffumigatione effugiunt venenosa
par

Sera li. aggreg. ca. vsuen: ē herba kalicea
ua. ius spēs sunt multe: et omnes sunt

ex amoch. Et vsuen est baron: et id quo lanantur
panni. Et idē anc. albarabi aut non vidi ba
ron albino neq; parim illo qd nascitur in terra ar
menta: sed aliud ē supra ipsū i bonitate qd nomia
tur iobalkansarin: arbor eius ē magna: adeo q;
forsitan possit stari sub vmbra ei⁹. et h; subtiles sūt
mitates. et h; lignum albino. et de albarabns pan
nos. et est allumen affoz. et illud quo lanant pan
ni: et liquefit cum ea lacca: donec possit cum ea pin
gi. et accipitur ex arborē karus sicut accipitur sal
alkali ad perficiendum ticturam. Et idem aucto.
Mesarugie. est ca. adrens: et caliditas eius est in
tertio gra. Alcanje: expellit apostemata et aialia
venenosa facta fumigatione cum ea. et si bibuntur
a muliere. 3. v. cūcit fetum vium sine mortuū. Et
si bibatur ex eo a. 3. 5. vsq; ad. 3. i. prouocat vniua
et mēstrua. et si dētur bydropico. 3. iij. confert ei: 3;
pondus. 3. x. interficit. Et iunamentū eius est sicut
salis: nisi qz acinus ē eo. et administratur i medici
nis cōferentibus morpheē et scabici. et destruit car
nē superflua in vlcibus.

Ufuen ē herba hñs folia similia portulacē sed mi
nor: et ē vna ex speciebus vsuen.

Urs ē rarisq; cuiusdam arboris declinans ad co
lorem croci tinctura eius: et portat de iamen.

Sequitur de. X.

R Anms. i. flos rubens.
Rantos. i. rubcum.
Rantala. i. anagallis.
Ransifraga. i. saxum frangens: et
est herba facta sicut pimpinella
carēs pilis quibus distert ab ipsa.

Ranaticum .i. crocus.
Ranimum sine ranim sine ranimi. i. nigella.
Rercula. i. conix auis. Reiteragi. i. rapia.
Rebean. i. esula. Rebet. i. anetum.
Rencna quid ē. l. l. i. i. mallas.
Rilon. i. lignum: idē xilocassia. i. cassia lignea: et xilo
bassamum et xilooloe et xilocaratta. i. lignum.
Rriptum .i. cagubia.
Rifioti quid ē. l. l. fagafinon.
Rilomarto .i. cortex celsi.
Rilobalsamū. i. lignū balsami. Risso. i. acetum.
Rilocinamomū. i. lignū cinamomi. Riro. i. porcus
Riracost. i. māna. Riron. i. succus.
Rireon .i. porcina caro.
Rilodarsamū vel xilocinamomum. i. lignum cin
namomi. l. l. darsen.
Ririlkaticon .i. sappa.
Rilgeratum. i. siliqua. Riria. i. gladiolus.
Rilocaratta. i. vaginella. l. l. cabarlimb.
Rilocassia .i. cassia lignea.
Rirafertb. i. rob de succis fructuum solubilium: il
lud vocabulū ponit Ruicē. primo canone fen. iij.
ca. ix. et similiter ē egritudo mirachia id est bypo
cundriozum.
Rimaco .i. cortex celsi.
Rilooloe vī aloes .i. lignum aloes.

Xilaloos siluestre e radix plate dicte sporagallia
 Xillomurra .i. lignum mirrbe.
 Xiliqua .i. carubia: r aliqui e pondus ponderas ka
 rat. i. e qum ponderat semen eius.
 Xisam .i. acetu. Xilia .i. castia.
 Xia .i. senation. Xisimbrium .i. balsamita.
 Xirasia r xirotes .i. duricies. Xiros .i. rasozia
 Xiran .i. asenablum. Xiria .i. vnguenta.
 Xlocanros .i. calcantum. Xoso .i. acetu.
 Xozontos .i. blancos. Xofacia .i. almeo.

Sequitur de y.

Y Aquintus .i. iaquintus.
 Ybaie e quedam spes dactili.
 Ydragiros .i. argentu vinum.
 Ydantidas .i. vesicule in matrice.
 Ydrogogom e medicina purgas
 aqua hydropicorum.
 Ydna .i. sorba. Ynantu .i. flos lambusce.
 Ynanciu idē qd supra.
 Ypagiffi .i. gumi hedere.
 Yua latine: grece alkolis: ara. zimar. Paulus: ber
 ba e satis minuta ad albedine tendens: medet do
 loibus r egritudinibus iuncturatum.
 Yena .i. bellula. Yeyana .i. brassica.
 Yenta .i. bestiola quedam.
 Yema .i. lapis ex oculis geni.
 Yella .i. carbo. Yend .i. iudasta.
 Yeronoson .i. epilepsia.
 Yectiris .i. cuminum etbiopi: r e sic.
 Yecterica .i. morbus i quo hoies crocei efficiunt:
 r ab aue que yecteris nominatur.
 Ycteris .i. ycteris Ydree .i. pultes.
 Cap. 704.

Y Dea e ydea fz traf
 fz Dial. ca. de ydea fz traf
 lationem grecam: folia bz
 familia myrte que amili longi sunt. ra
 dix eius remoxidens sine redarguetis
 virtutis e sanguinis fluorem sine quelibet fluxum
 stringit. Ubi sciendum q Dial. de ydea facit duo
 capitula: vnum qd incipit ydea per. y. r e illud qd
 ponitur hic. Et aliud cap. qd icipit batus. r vna de
 spebus eius est ydea per. i. iota: pro qua. l. l. sylach.
 vi. sim. pbar. ca. ydea . ydee radix r gu
 stantibus gde3 e acra: emozogias r fluxu
 ventris necnon dyscterias r fluxu muliebri: quot
 quot talia sanans bibita r defozis apposita.

Y dema .i. apostema pblegmaticum.
 Ydericus .i. asclitcus.
 Ygemonica virtus .i. pncipalis virt anime regit
 r ordinat.
 Ypericum .i. perforata vel falestrum: vel herba sa
 ca Johannis. l. l. infaricon.
 Ypericon idem qd supra.
 Ypenstereon .i. berbena.
 Cap. 705.

Y Reos est herba faciens flozes
 albu vt lilii: r est i fro
 dibus similis yris: sed differunt in flozi
 bus. vnde versus: yris purpureum ge

rit flozem: yreos albus. Gladiolus croceum: fz spa
 tula fetida nullum. vnde ille herbe sunt similes in
 folijs: differunt tu i flozibus. Nam yris bz flozem
 purpureum hntem gradationes diuersas in pur
 pureitate: sicut bz arcus celi: pro qua. l. l. lilium. Et
 est aliud cuius flos est alb: r iste e yreos. r ille de
 bilior e superiori in omni re. r melior e eis est: cu
 ius radix e alba rotunda participans de rubedine
 fm aliquid: r grossa r dura et spissa: i qua est aro
 maticitas sicut odor viole proprie: r cuius sapor e
 acut mordicatus propter atrimoniam ipsius:
 his nodos breues r collectos. r melior pars plan
 te est radix: post illam flozes. r melius tēpus colle
 ctionis ipsius radicum est principium veris. Pau
 lus cap. yreos. yreos ca. est i secundo gra. sic. i ter
 tio. valet contra duriciem neruoz ex pblegmate.
 tussim placat. creatum facile facit. grossos hano
 res pectoris attenuat cu aceto potatus. spleneticis
 r ipasnum hntibus prodest. rigorem fe. r dolozes
 vulue mitigat r aufert. cum vino potatu mēstrua
 prouocat. pessariu inde factum secundina r fetum
 mortuu expellit. stomacho nocet. cum aqua ca. bi
 bitum dolozem ventris placat. elixatum r pistatu
 vulnera dolentia curat. coctū cum aqua ro. mixtu
 vulnera et pustulas mundificat: r bona ex eis car
 ne generat. r valet contra putredine dentiu et gin
 giuarum.

Ysteropius .i. matricis prefocatio.
 Yster .i. tabanus factus sicut musca magna.
 Ysteos .i. muscus. Ybiscus quid e. l. l. althea.
 Ycinthus .i. yreos. Ydialium .i. pelicinus.
 Ydiosin .i. menta. Ydiosinon idem qd supra
 Ydiomata .i. apostemata pblegmatica.
 Ydiscus .i. maluaniscus. Ydria .i. sorba.
 Ydria e secuda spes lauri. l. l. gara.
 Ydria est vas aque.
 Ygia greca e quedam confectio posita i antidota
 rio. Bal. valet cōtra cōmotionē dētū si supponat
 Ygia .i. vrtica. Ymaices .i. scolopendria.
 Yliscbi e egritudo quam aliquis icurrit propter
 amozem.
 Ylion e aurū rubeū. Ympolis .i. balsamum.
 Ylumpique idem quod supra.
 Ypithimum .i. capillacia.
 Yrigion vel yringus quid e. l. l. ascaruticon.
 Yrisillyrica Dial. folia bz yreos familia: differūt
 tu in flozibus. vnde flozes bz purpureos cu diuer
 sis coloribus. s. albo mellino purpureo r cetera: p
 qua. l. l. lilium.
 Yrigeron .i. seneciones vel cardo bndictus.
 Yrige roncōs idem quod supra.
 Yrcina quid est. l. l. lercinos.
 Yriana .i. lambusca.
 Ysina .i. sipia.
 Ysticab .i. porcus spinosus. i. est rice.
 Yxiomum .i. osimum.
 Yxion quid est. l. l. cameleombante.
 Yontos .i. baruli qui oziumtur in facie.
 Yroncos .i. blancos.
 Ycozes .i. bumozes.
 Ycozion .i. endinia.